LEONIS ALLATII ERIDANVS,

Ad Eminentiſſimum, & Reuerendiſſimum Principem

ANTONIVM BARBERINVM

S. R. E. CARD.

Interprete

BARTHOLOMAEO TORTOLETTO.

ROMAE,
Apud Hæredes Maſcardi. M. DC. XXXV.

SVPERIORVM PERMISSV.

Eminentiſſimo Principi

ANTONIO BARBERINO

S. R. E. CARD.

Ac Legato Auenionenſi, Vrbani VIII. Fratris F.

Leo Allatius F.

RIDANVM, poſt ingentia illa Legationis Tuæ officia, quibus, nõ dico Italiam, ſed Europam facilè vniuerſam Tibi deuinxeras, laudum Tuarum ſpectatorem, Tuaq; in eo nauigatione, è terra inter ſidera tantæ virtutis teſtem relatum, Muſa humilis equidem illa, ſed

qua ob materiam nulla alia excelsior vnquam fuit, aut erit, ante biennium expresserat. Eius Tua semper aurea humanitas non dedignata tenuitatem, conatum hunc benigno vultu exceptum, illustriorem sanè, atq; plausibiliorem apud omnes ingenio, ac prudentia præditos, effecisti. Annon ego itaque improbus, & malè referens Principi optimè merenti gratiam, si in admiratorum Tuorum vota non succederem? Valeas Tu interim diù, multùmque, in quo summa omnium, & Reipublicæ literariæ potissimùm desideria tamquam tuto in loco collocantur.

BAR-

BARTHOLOMAEVS TORTOLETTVS.

LECTORI S. D.

INglorius labor; at amicitiæ debitus à me susceptus est. in vertendis enim alieni ingenij, alieni idiomatis monumentis, nihil propriũ, nisi dictio, nihil decorũ, nisi vt plurimùm fides. Cæterùm excors buccina Interpres est, quæ alieno spiritu sonum edit. Nisi vsui fortasse sit rationem addiscere, qua ad alienorum huiusmodi ideam propria efformentur. In Eridano tamen Leonis Allatij V. C. à Græcis ad Latinas Musas traducendo nihil præterea cogitaui, quàm Auctorem, cui pluribus titulis obstrictus sum. Satis mihi rẽ gratam huic fecisse, quã cum laude omnes, qui sperari alioqui è scriptione possint fructus, minimè confero. Adde Bernardini Bisciæ amplissimi adolescentis, acri, & viuido ingenio, beneficentiaq; in omnes supra quam explicari possit, singulari, meritum, & dignitatem, cui satis me valde facturum intelligebam, si in illud conuenirem, quod ipse maximè concupisse videbatur. Et quidem cum meæ vires eximij Principis ANTONII *Card. Barberini longè infra virtutem, & gloriam sint, quem meo Apolline celebrare (quamquam cupiditas lacessat animum) neque audeo, neque valeo, vehementer lætatus sum, cùm mihi hæc obuia occasio fuit, aliena industria votum meum assequendi. Tu, Lector optime, qui versionum huiusmodi difficultatem non ignoras, laborem hunc meum ea voluntate suscipias velim, vt quicquid in ipso deliqui, tuæ clementiæ, non indignationi, aut derisui materia sit. Vale, Nonis Augustis* CIↃ IↃC XXXIII.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΛΛΑΤΙΟΥ
ΗΡΙΔΑΝΟΣ.

Οὖλέ τε, καὶ μέγα χαῖρε. Θεός νύ τοι ὄλβια δοίη,
Σοὶ τόδ' ἅπαι κραδίης δέξατο Ἰταλίη.
Οὖλέ τε, καὶ μέγα χαῖρε. μακρόπνοον ἦμαρ ἐλαύνοις,
Πάμπαν ὑπερθύμου εὐγενὲς ἔργμα Πάζου.
Τῷ φρονὴν ἀμφήριστος, ὅσον πέλες ἄνδρεσι χρῆμα.
Τεχθὲν ἴσον Πάζῳ χρῆμ' ἄρ' ἔηθα μέγα.
Βουλαῖς, χερσί τ' ἄριστος ὅλης πρυμνήσια γαίης
Νωμῶν, ἐντίμως ἡμερίοισι δίκας,
Ἠδὲ μονοσκήπτροισιν ἐπὶ κλισμοῖσι καθίσας,
Κλῆθρα χαλᾷ, κλειδός τ' οὐρανίου τεμένους,
Κεῖνος θέσφατ' ἔλεξε, Θεοῦ ἄπο μῆτιν ὑφήνας.
Ἄμμες δ' αὖτε βροτοὶ ὡς Θεὸν ἀζόμεθα
Δὴν ἡμέων ἀπάνευθε, πόλος χθονὸς ὅσον ὁδεύθη
Μακρὰν, κ' αὐτόλις νόσφιν ἄπεστι δύσις.
Ἀλλὰ σύ νιν μέγ' ὄνειαρ ἀπόπροθεν ἄμμι ποθεινὸν
Κεῖνον ἄγεις, φιλίοις τ' οὐκ ἀέκοντα δίδως.
Οὖλέ τε, καὶ μέγα χαῖρε. καλὴν ὄπιν ἤγαγε Δαίμων.

Φωσὶν

LEONIS ALLATII ERIDANVS.

Interprete

BARTHOLOMAEO TORTOLETTO.

Aetare, atque vale; tibi prospera fundat Olympus.
Italia hoc imo corde precata tibi est.
Lætare, atque vale, neque sit tibi terminus æui,
Magnanimi Patrui nobilis effigies:
Cui cõpar mente, ò quantus mortalibus instas;
Esse olli similem, quàm tibi magnus honos.
Ille gubernaclo sedet orbis; diuidit æquè
Iustitiam, sceptris, consilioq; potens;
Aurato & nixus solio Pater vnicus omnium
Quà claudit superas, quà reseratq; fores.
Ipse aperit nobis oracula Numinis alta;
Inde, Deum veluti, tota veretur humus;
Sepositũ à nobis tantùm, quãtùm æthere tellus,
Est oriens quantùm sole cadente procul.
Tu verò optatum flectis, pariterq; volentem,
Atque in amicorum munera pulchra vocas.
Lætare, atque vale. nostræ dementia culpæ

Φωσὶν ἀλιξαίνουσ' ἀφραδίῃσι νόου.
Μήνισεν ἐκπάγλως, εἰ καὶ μάλα μείλιχος ἦεν.
Οὐδ' ἀρχαῖς ἐτάρφον μῆνιν ἔσεισεν ἄπο.
Φλοξὶ δὲ, καὶ λαίλαψι πανείκελος, ἶσα κεραυνοῖς
Δηΐοις ἀμπνείων, κῆρα βροτοῖσι φέρει.
Ενθεν ἔπειτ' ὀλοῆς κεκαφηότα γούνατα νούσοις
Ιμάσσοντ' ἀτμῷ, καὶ πυρὶ θυμοβόρῳ.
Οὐ χρόνιοι κέκλιντο, μινυνθαδίαις δ' ὑπὸ ῥιπαῖς
Δμηθέντες, θανάτου αἶψα νέοντο τάφον.
Τίς ποτε, τίς γ' ἀλέαιτο βροτὸς κακότητος ἀέλλω;
Οὐκ ἔστ' ᾧτω Αναξ δῶκε κακὸν φυγέειν.
Πρῶτοι Ιητῆρες, ὅσοις μέλεν οἶτον ἀλάλκειν,
Ψυχῶν, χ' ἱεράων μνήμονες, αἶψα θάνον.
Ιὸς φῶτα δάμαζε, τὸν ἔχεθεν. ἔνθεν ὀρούσας,
Καὶ πυρὸς ὀξύτερος γειτονέοντα βάλεν,
Ηέρι, φάρεσι, παντὶ συνέμπορος. οὐδέ ποτ' αὐτὸν
Κεῖνο φύγοι, τὸ θίγει. λοίγιον ἦκε τόσον.
Ηπίαλοι κεφαλῆς βαρυαχθέες. αἶθυρ ἐπ' ὄσσοις
Πῦρ, οἴδημα, νέφος. οὔασι βόμβος ἔνι.
Γλῶσσα, φάρυγξ τ' ἐλύθρωτο. μόλις δὲ παλίρρον ἆθμα
Κίδνατο. τοῦ δ' ὀδμὴ δεινὸν ὄδωδε μύσους.
Αἰθόμενος δ' ἔνδον πολυθαλπέι τήκετο δίψῃ,
Φλυκταίναις στικτὸς, τύμμασί τ' οὐλομένοις.
Ενδὲ δυσπαθίῃ θυμήρεα πότμον ἐπέσπον.
Δυστήνοις δὲ ταχὺς ῥᾷστος ἐπῆλθ' αἴδης.
Αλλ' οὐ μὴν κόρος ἔσχε λυγρὴν, καὶ ἀτάσθαλον αἶσαν,
Οὐδὲ κατεκλάσθη πήμασιν Ιταλίης.
Ανδ' ὄτοβον παρέθηξε, καὶ ἄσπετον ὦρσε κυδοιμὸν,
Καὶ στάσεσι χθονίων ὄχλον ἄμερζε πάξας.

Δή

Vltorem miseris quàm dedit esse Deum.
Ille, licèt facilis, flammanti percitus ira,
Surda etiam insontes respuit aure preces.
Atque igni similis, tempestatiq; profudit
Fulmina, quæ hostili iure tulere necem.
Quassari hinc genua inceptum, morboq; labare,
Ipsas vel mentes flamma vorabat edax.
Nec tempus dabat atra lues, subitò ariete pulsi
In tumuli tetrum decubuere sinum.
Quis tàm crudeli vitaret fronte procellam?
Nulli permisit talia posse Deus.
Ecce illi ante alios, animis queis cura medendi,
Corporibusq; dati victima prima solo.
Hunc virus fundebat humi; mox impete facto
Vicini in fibras ocyus igne ruit.
Aëra corripuit, tunicasq; attacta supellex
Nulla fugit cladem; sic fera pestis erat.
Pondus iners febris capiti; dant lumina flāmas;
Hìc tumor, hìc nebulæ; bombus in aure fuit.
Guttur anhelantis, tùm lingua cruore rubebāt;
Ibat ab infando spiritus ore grauis.
Combustæ interiùs venæ; sitis ignea labris;
Vlceribus lethum pustula tetra dabat.
Fata tamen tanto in luctu dilecta subibant:
Quæ cita mors, miseris est ea grata viris.
At nondum satiata feræ vis aspera sortis,
Nec sat sons pœnas Ausonis ora luit.
Ecce acuit populos in bellum, & misit in arma;
Eripuit patriam ciuibus ecce furor.

Δὴ γὰρ Ἄρης τε, Κλόνος τε, Φόβος, καὶ θοῦρις Ἐνυὼ
  Θρᾳκῶν ἐξ ὀρέων Ἰταλίην ἐπέβαν.
Ἐκ δὲ νιφὰς πολέμοιο, κλύδων δοερὸς, ἄρεος ἔργα,
  Ἀλλήλων τε φόνοι, ἀστεά τ' ὀλλύμενα.
Δῄειν ἐπ' ἀντιβίων στίχα τρέψατε. τοῦ χάριν ὕμμι
  Βουλεύεσθε φόνου παρποδίου νεφέλην;
Σχέτλιοι. οὐ γὰρ ἔοικε. τὸν ἄφρονι χειρὶ πιέζεις,
  Τὸν πέφνεις, σαυτοῦ γείτονός ἐστι κάσις.
Φείδεο σῶν μελέων τὸ δ' ἐρεύθεται αἵματι γαῖα,
  Οὐχ ὁράᾳς; σπλάγχνων σῶν ἄπο εὐρὺ ῥέει.
Τοῦ σὺ καλῶς τὸ πάροιθεν ἐνείκεες ἔργον ἀεικὲς
  Μηδείης, Πρόκνης, Τυδέος, Ἱππομεδοῦς;
Αὐτονόης, Δίρκης, ὅ, τ' ἰδὼν ἠλεύατο Φοῖβος,
  Ἀτρέος, Ἁρπάγου τ' οὐκέτ' ἀνεκτὰ χρέη,
Αὐτὸς ἐὼν πάντων ὀλοώτερος. οὔ σε λέαινα
  Θήλασεν, οὔ σε πέτραι, οὐδὲ θάλασσα τέκεν.
Καὶ φρένες εἰσ' ἀδάμαντος, ἀμείλιχον ἦτορ ἐτύχθη,
  Χαλκέλατον στῆθος, λύσσα κυκῶσα φόνον.
Οὐδ' ὑπάλυξις ἔγεντο βροτοῖσιν. ἀρείονος ἀλκῆς
  Τοὔργον, καὶ χρήζει θειοτέροιο νόου. (μοις.
ΟΥΡΒΑΝΩι τόδ' ἔκλωσο, καὶ ΟΥΡΒΑΝΟΙΟ σιωάμ-
  Πήματος ΟΥΡΒΑΝΟΣ ῥοῖβδον ἀποσκεδάσει.
Οὐ κατέτεινε μακρὰν, δὴ γὰρ ῥὰ φιλαίσιμός ἐστιν,
  Ἄτην, ἀργαλέης δ' εὗρε νόσοιο λύσιν.
Ἔννεπε δ', ἐκκαλέσας ΑΝΤΩΝΙΟΝ, ἔμφρονι μύθῳ.
  Αὐτοκασιγνήτου προσφιλὲς ἄμμι τέκος.
Τέκνον ἐμοὶ πολύθεστε, γεγὼς μερόπεσσιν ἀρωγὴ,
  Ἄμπαυσις καμάτων, τειρομένοισι σέλας.
Βάσκ' ἴθ', ὅπη πολέμου χειμὼν μέγας ἄγχι ὀρίνει.

Quippe Timor, Mars, & flagro Bellona trisulcô
 Italiam è rigidis appetiere plagis.
Martia tēpestas hinc belli, & nimbus in hastis;
 Alternæ cædes, oppida strata solo.
Quò ruitis miseri? Conuertite robur in hostes;
 Cur auidè infertis mutua fata simul?
Scilicèt haud operęprætiū est: quē stultus arena
 Extendis, frater, si sapis, ille tibi est.
A membris absiste tuis; quo polluis agros,
 Visceribus sanguis, diffluit ille tuis.
Quid tu damnabas antehàc crudeliter acta,
 Medeæ, Prognes, Tydei, & Hippomenis?
Autonoes, Dirces, & (quod sol horruit) Atrei,
 Arpiagæq; (hominum quam fera facta nimis)
Cum grauius sis ipse nefas? non saxa, nec vndæ
 Te tulerunt, mammas nec Lea sæua dedit.
Mens tamen est adamas, cor implacabile, pectus
 Aeris opus; rabies est tibi cædis amans.
Nec patet effugium mortalibus; indiget altæ
 Id magè Virtutis, consilijq; malum.
VRBANO rem fata dabant, affinibus olli
 Insuper VRBANI est perdere Martis opus.
Nec mora, nā pronus populis afferre leuamen
 Tollendi reperit prælia tanta modum.
Atque ait accito molli sermone Nepoti.
 Germani ò germen nobile, noster amor:
Fili optate mihi, columen mortalibus ortum,
 Lux fausta afflictis, deq; labore quies.
Vade age, quà belli terras vis atra fatigat,

Ἔνθ᾽ ἄρης κατ᾽ ἄρεως ἄλγιον ἀντιάει.
Ἢ λοιμῷ τε, μόγοις τε, μυρίος μερόπων βλεμεαίνει,
  Πάμπαν ἐπισβέσαι ἐγρεκύδοιμος ὕβρεις.
Βᾶθι, φάνηθι. Θεοῦ τάδε νεύματα. βᾶθι προσηνὴς
  Ἄγγελος ἀνθρώποις ἄρμενα σημανέων.
Στεῖχε λόγων ταμίας, τοὺς σοι πάρα θήκατο κραίντωρ.
  Σοί τόδ᾽ ἐγὼ κέλομαι. αὐτὰρ ἐμοὶ Μεδέων.
Θέλξον δυσμενέων ζαμενεῖς φρένας. ἔχθος ἀνάκτων
  Τρέψον ἐς εὐνομίην. πᾶσι ποθητὰ φέρε.
Εἴκαθεν ἀγγελίαις ΑΝΤΩΝΙΟΣ. οὐδ᾽ ἔτι δηρὸν
  Ἀμβάλλων, ἐλαφροῖς ποσὶν ἔλαυνε πάτον.
Ὡς δ᾽ ὅτ᾽ ἀεθλοφόρος σταδίου παρὰ τέρμασιν ἵππος
  Ὕψι βιβὰς, χρεμέθων τ᾽ ἂν δρόμον ἐγκονέει.
Νύσσων δὲ τροχαλοῖς χηλαῖσιν ἐπέκτυπεν αἶαν,
  Οὐδὲ φέρει δεσμοὺς, τοὶ σχέθον ἐσσύμενον.
Εἰ δέ ποτ᾽ ἐκ δεσμοῖο λυθεὶς πεδίοιο ποτᾶται,
  Οὐ μιν ὁρᾷς, πνοιαῖς ἶσα βεβῶτ᾽ ἀνέμων.
Ἢ γὰρ νύσσαν ἔχοντα, ἢ ἐν βαλβῖδι διαύλου
  Ἀθρήσεις, μέσσοις δ᾽ οὔτι θέοντα δρόμοις.
Τοὺς σὺ μὲν ἀγγελίας Πατρὸς ποτιδέγμενος, αἶψα,
  Ἔνθα τέτακτο μολεῖν, ἵκεο. θαῦμα μέγα.
Ἀσκηθὴς ἀφίκανες, ὑπ᾽ ἐκ θανάτοιο σαώσας,
  Τοῖσι παρὼν ἐφάνης, ἄνδρας ἀμαυροβίους.
Πήμασί τ᾽ οὐκ ἀέκων ἐπ᾽ ἀντηροῖσι κιχήσας,
  Πάντας ἀπημάντους ἂψ σόος οἴκαδ᾽ ἄγεις.
Μῆνιν, ἄρην, ἔειδας σὺ φανεὶς ἀπό τ᾽ ἤλασας οἶος,
  Πᾶσιν ἐπιστρέψας ἡσυχίην βιότου.
Πλοῦτον ἔδωκας ἔχειν, καὶ ἄνθεα γείναο Μουσῶν
  Ἄμμι μεγιγλώσσων, ὁπλοτέροις δὲ χάριν.

Πόρ-

Quà Mars in Martem fulmina toruus agit,
Quà genus humanũ peste, atq; laboribus optat
Perdere, & infensus noxia tela ciet.
Vade age,te ostẽde implacidis;hic nutusOlym-
Nuntius i dulcis,dulcia voce ferens. (pi est,
I puer,& mea,quæ Domini sunt,accipe verba,
Sollicito (id iubeo) sit mora nulla pedi.
Flecte hostes furijs actos, odia aspera Regum
Verte in fas, votis omnibus æqua refer.
Paruit ANTONI probitas, subitoq; recessu
Soluit in optatam mollia crura viam.
Victor equus de more velut certamine coram
Hinnit, & ad stadij spumeus ora volat.
Verberibus pulsũ crebris quatit vngula cãpum,
Vincula nec patitur, quæ posuere moras.
Ast vbi curriculi data copia, flatibus Euri
Terga fugæ haud illum videris æqua dare;
Nãq; in principio aut cernes, aut tãgere metã;
Hos inter medius lumina fallit ager.
Haud secus excipiẽs magni præcepta Parentis,
Iam tu carpis iter, iam loca mæsta subis.
Mira ferã; tum saluus ades,tum fronte salutem
Fers, quorum dubijs vita natabat aquis.
Nec noxæ tenuere pedem; remeare valentes.
Præcipis innumeros in sua tecta valens,
Vt radius micat ecce tuus, Discordia,Mauors,
Ira fugit, populis reddita tuta quies.
Das,habeant vt opes patrias,mollemq; iuuentã
Annuis Aonidum carpere posse rosas.

Scuta

Πόρπακ' ἐπ' ἴσον ὕφηνεν ἀράχνια. ἔγχεα δ' ἀμφὶ ἐρὸς
Δάμναται. οὐδ' αἴω χαλκοβόαν ὅμαδον.
Νήδυμος ὕπνος ἔχει με ἐπὶ βλεφάροισιν ἐφίζων.
Καὶ βρίθουσι δόμοι ἡδέσι συμποσίοις.
Οὔτις σοίγ' ἀπόφησεν ἐναντίον. ἀλλ' ἅμα πάντες,
Εἶκον πειθέντες σῆσιν ἐφημοσιώναις.
Φοῖβος ἐπαντέλλων κέδασε κνέφας, ᾧ περὶ κόσμος
Τήκετο, νοσφισθεὶς ἀγλαΐης προτέρης.
Ερμῆς σῶκος ἔνθ' ἐριούνιος, υἱὲς Λήδης,
Ηρακλέης τε βροτοῖς ἄμμιν ἀλεξίκακος.
Τεῖχος, πύργος ἄσειστος, ἀλεξητήριον ἄτης,
Ηδὲ Σαωτήρων λοισθιόπρωτος ἕδρα.
Οὖλε τε, καὶ μέγα χαῖρε. Θεὸς νύ τοι ὄλβια δῶκεν
Ολβί' ἐν ὀλβίστοις Ιταλίης πρόμαχε.
Ηδη τέρμα μύθων, καιρὸς σε παλίντροπον αὖθις,
Εντελέουσαν τὰ πόνον πρὸς δόμον ἴχνος ἄγειν,
Α'λλ' οὐ μὴν ἀγέραστον. ἐπεὶ ἀντάξια μόχθων
Σοὶ τάδ' ἐπευτυχίη οὐρανὸς, αἶα, ῥόος.
Τίς δ' αὖ κεῖνα φράσαιτο λόγος. ῥεχθέντ' ὑπὲρ αἶσαν
Μύθων ἐπὶ χρέος πουλύτι θειοτέρων.
Μοῦσα σὺ ταῦτα μέλιζε. σὺ γὰρ καὶ συνδρομος Ηρῳ
Εσπομένη ζαθέων εἴδες ἄποιν' ἀέθλων.
Ηδη μὲν προσίκανεν, ὅπῃ περιμήκεες Αλπεις
Αμβαίνουσι πόλον πρώοσιν ὑψιλόφοις.
Καὶ χθόνα πιαλέην, βαθυχεύμονος ὕδατος ὁλκοῖς
Βριθομένην πλαγίως αἶκας ἔχουσι φίλαι
Φαίης κεν τειχέεσσιν εὐστεφάνοισιν ἀρέρας
Ιπποκρότους θεάτροις ἠύτε κληζομένας.
Εξείης δ' ἑκάτερθ' ἐπὶ πετρήεσσι κορύμβοις

Γνάμ-

Scuta ſuper telas prætexit araneus; enſes
Eſt caries; ſonitus nec ruit ære ferox.
Me dulcis tenet inde ſopor,ſouet inde pupillas;
Exundanr epulis, lætitiaq; domus.
Aduerſum te nemo tulit contraria vota,
Conſilijs omnes ſuccubuere tuis.
Sol oriens pellis tenebras, queis tabuit orbis,
Nudatus ſpecie, muneribusq; ſuis.
Vtile Mercurij es ſydus, Ledæaq; proles,
Alcidæq; hominum dextera fauſta malis.
Tu murus, turrisq; potens, medicinaq; morbi,
Spesq; prior ſalui, poſteriorq; ſoli.
Lætare,atq; vale; tibi proſpera fũdat Olympus,
Tutorum Italidis gloria ſumma plagæ.
Iam labor ad metã eſt; poſtquã cõpleueris,altæ
Te decet in Patriæ Templa referre pedem.
Non indonatus venies; pro munere namque
Gloria; ſic ſtatuunt ſydera, pontus,humus.
Porrò quæ vox ſufficiat præſtantibus orſis?
Illa quidem dios debet habere modos.
Muſa,cane, Heroëm quandò comes ipſa ſecuta
Actæ vidiſti præmia magna rei.
Ille quidem acceſſit, curuis ambagibus Alpes
Quà caput ad Cæli limina celſa ferunt.
Ac terram varijs, latèq; fluentibus vndis
Haud parili immitem conditione rigant.
Oppida quadrupedũ dicas pede pulſa ſonantũ
Clauſa theatrali mœnibus eſſe modo.
Ordine ſulcantur ſuper alta cacumina longo
Arte

Γνάμπτονται δολιχαῖς ἄντα κάταντα τρίβοις
Μέσφα πέδῳ προσέκυρσαν ἀπείριτον. ἀμφὶ δ' ἀλωὰς
Εὔβοτος εὐεργὴς καρπὸν ἄρουρα φέρει.
Βάθρεις ἧχι πέπηγε πόλις χθαμαλαῖσι παρ' ὄχθαις
Ἠριδανοῖο, δίκαις ἔμπεδα ναιομένη.
Ταυρασία πολύφημος, ἀριστογόνων ἕδος ἀνδρῶν,
Εἰ καὶ πρόσθε μάχαις κάμμορος Ἀννίβεω.
Σοὶ τόδε τέρμα μόγων ΑΝΤΩΝΙΕ. μὴ σὺ Θεάνου
Νύσαν, μὴ στήλας εἴρεε Ἡρακλέους,
Στήλας τηϋσίας ὁλοῶν ἀπατήματα μύθων.
Στήλας αὐτὸς ἔθου στερροτέρας λιθάκων,
Στιλπνοτέρας ἀδάμαντος, ἐν ἀρρήκτοισι θεμέθλοις
Ἐστήξας, κραδίαις ἀπασίαις μερόπων.
Τῶν δ' αὖτ', οὐ γὰρ ἔνεστι πελώρια ἔργ' ἀποτίσαι,
Μνήστεο ἀστηραύτοις σοὶ φορέουσι χάριν.
Νισομένου δ' οἴκονδε λιλαίετο γαῖα, καὶ αἰθὴρ
Αὖθις ἀφισταμένῳ νῶτον ὑποστορέσαι.
Ἔλδωρ δ' ἦειν ἔφυσε, κακὸν μέγα δ' ἦεις ἀρούρῃ
Ἠπείλει. ἀνθρώπων λοιγὸς ἔλαυνε νόσος.
Φοῖβος δ' ἦειν ἔπαυσε. τίν ἢ φρένα μῆνις ὀρίνει;
Ἢ οὐχ ἅλις ἄμμε πάρος ξυνὸς ἔθλιψε φόνος;
Σχέτλιοι ἀκράαντον ἐρίζετε. μόρσιμον οὕτω
Παρφυκτὸν. Μοιράων εἴγ' ἐπέκλωσε λίνα.
Ἠριδανῷ τόδ' ἔδωκαν, ὅπως βασιλεύτερος ἄλλων
Ἐξοπίσω ῥεύσει χεύμασιν ἀργυρέοις.
Δῶρον, ὅταν Φαέθοντα Διὸς κατέπρησε κεραυνὸς
Παῖδα φίλον, γναμφθεὶς ἄλγεσιν ὑμετέροις.
Κεῖνος γάρ ῥ' ἐγέραιρε σόον, καὶ δέκτο πεσόντα,
Οὐδ' ἀδάκρυς κόλποις θῆκε θανόντι τάφον.

Η, καὶ

Arte laboratis ante, retroq; vijs;
Dum latum in campũ veniãt, vbi pinguis aratro
Spiciferam Cererem ſciſſa refundit humus.
Eſt ibi ad Eridani ripas, quà labitur infans,
Firma Vrbs aggeribus, iuſtitiaq; magis,
Taurinum, genitrix clarorum Auguſta Virorũ,
Paſſa licet quondam Punica tela fuit.
Hìc labor, ANTONI, ceſſat tuus. haud tibi Bacchi
Aras, haud metas Herculis eſſe velis:
Stultorum metas, & anilia carmina; metas
Firmiùs, ac ſaxo, Tu tibi, magne, locas,
Inferior quibus eſt adamas; in cordibus altè
Firmantur memores, ingenioq; virum;
Qui grates tibi agent rerum pro pondere tanto
Manſuras, poſſunt haud quibus æqua dari.
Tendere te in reditu petierunt Terra, Polusq;
Rurſus iter, famulos quo tibi rurſus agant.
Ex deſiderio bellum; nouus imminet ignis
Telluri; pallens æthera peſtis habet.
Corripuit Phœbus. Quæ mentẽ inſania vexat?
Num ſat communes haud domuere rogi?
Quæ lis eſt, miſeri, de re, quam fata vetarunt?
Nemo fugit, Parcæ quod ſtatuere colo.
Eridano hoc vni dederunt, argentea portet
Regificus poſthàc vt ſua dona ſalo;
Noſtræ ſolamen prolis, quam fulmen aduſſit;
Ingemuit noſtro ſcilicèt ille malo.
Excepitq; ſinu reuolutam, & honore ſepulchri
Ornauit mæſtis officioſus aquis.

Sic

Ἢ, καὶ Ἐννοσίγαιος ἄγεν μεγακήτεα νῆα,
Τριγλώχινι σθένων ἀντιβίους ἀνέμους.
Καὶ γὰρ ποιμένι ἦστα φέρον οἰήϊα νηός,
Ἠδ' ὡς ἵππος ἑῷ πείθετο ἡνιόχῳ.
Πρὸ τόπλοος, τεμένεσσι παρείκελος, οὔρεσιν ἴση,
Εἰσορόωσι σέβας, θάμβος ἔτ' ἐσσομένοις
Ἦν ἐβένῳ τ', ἐλέφαντι τετυγμένη. ἐν δ' ἄρα τέκτων
Δοῦρα τά μοι βήσσαις ἀβροβίων Ἀράβων.
Τῷ ῥα θύοις προχυθεῖσα δι' ἠέρος ἄμβροτος ὀδμὴ
Σμύρνης, καὶ καλάμου νέκταρ ὄδωδε φίλον.
Οὐ τόσον Ἀρτέμιδος κηώδεος ἔνδοθι νηοῦ,
Θηητὸν περιγαρὲς ἔργον Ἀμαζονίδων,
Οὐ τόσον Ἀπόλλωνος ἐν ἀμφιρύτοισι διαύλοις
Δήλου, ἐγλαφυροῦ ἔνδιον Ἀσυρίου.
Μὴ λέγε μοι τ' Ἄμμωνος. ὃν εἵσατο κοίρανος αἰάων
Αἰγιόχῳ Ῥώμη, Παλλάδι Κεκροπίδαι
Οὐδενόσωρον ἄθυρμα πέλεν, καὶ νήματ' ἀράχνης.
Νῆυς δ' ἔγ' ἀραιοτέρη, ἢ γὰρ ἔοικεν, ἔην.
Ἔνθ' ὑάκινθος, ἴασπις, ὀπάλλιον, ἔνθα τοπάζου
Αἴγλη, σαπφείρου τ', ἔνθ' ἀπέλαμπ' ἀδάμας.
Δοῦρα δὲ χρυσείοισι πεπαρμένα γήθεεν ἥλοις,
Πάντοσε σπειραίοις νήμασι κευθόμενα.
Τίς ταῦτ' ἐξεπόνησε; τίς ἔγραφε γράμματα κεῖνα;
Ζεῦ πάτερ. ὦ τέχνης, ὦ φρενός, ὦ χάριτος.
Μὴ κίνει βιόωντ'. ἀπόδ' ἴσχεο χεῖρας. ἐς αἴθραν
Αὖθις ἐπαΐξει. ἢ νὶ πέφευγεν ἔποψ.
Λαῖφη, σπεῖρα, χαλινά, γύαια, κάλω, λίνα πάντα
Κῶος ἔτευξε γυνὴ δαίδαλ' ἐπισταμένη.
Ἅρμα σὺ τόσον ἔβης νικηφορίαισι μεμηλὼς

Κη-

Sic ait. At quatiens Neptunus littora puppim.
Impulit, ac tumidos iussit abire notos.
Ipse dabat magnæ rector nam lora carinæ;
Firma velut docilem dextera flectit equum.
Virgo erat hęc(nostro venerāda,& mira futuris
Seclis) par Templo,& montibus æqua ratis.
Ex ebeno radiabat ebur; regione Sabæa
Transtra tulit molli deliciosa faber:
Propterea myrrhæ,& calami spirabat odorem
Aluus,& ambrosium nectar olebat ebur.
Dianæ haud tanto sudarunt vnguine Templi
Atria, Amazonidum nobile gentis opus;
Haud tantùm efflarunt circundata Delia ponto
Fana, nec Assyrio Numine culta domus.
Ne refer Ammonis, ne quod Regina locauit
Roma Ioui, Natæ Cecropidæq; Iouis.
Qualis araneoli labor, hæc delubra fuere;
Nauis (sic decuit) clarior ista fuit.
Sapphiro; & fulua flagrabat iaspide circum,
Lux adamantis erat, luxq; hyacinthe tua.
Gaudebant aureis tabulata hærentia clauis,
Palladiæ obducunt vndiq; texta manus,
Tantum quis potuit? quis talia,Iuppiter,orsus?
O artem, ò aciem iudicij, ò Venerem!
Quisquis ades, ne tange manu,pictura volabit;
Viua est; in Cælum iamq; refugit epops.
Vela adeò,funes, fræna,armamenta,rudentes
Explicuit docta fœmina Coa manu.
Currū,Heros,tantū tenuisti,& in agmine victor
Qua-

Κηρυχθεὶς, Δαναοῖς ὥστις ἀεθλοφόρος.
Ἐν κλισμῷ δ' ἐκάθισας, ἔχων μετὰ χεῖρας ἀνάκτων
Σκῆπτρον, τῷ πόντῳ, καὶ χθονὶ θεσμὰ δίδως.
Νεύσας, καὶ ταχύγουνον ἐκίνυτο. σιώθετο δ' ὕδωρ,
Ῥεῖα μάλ' ἑσπόμενον, μείλιχα νῶτα διδοῦν.
Τρίτωνες δὲ λιπόντες ἁλὸς χύσιν εὐθὺς ἐπ' οἶδμα
Ἤϊον Ἠριδανοῦ εὐκελάδοισι κόχλοις.
Ὠρχήσαντο δ' ἔπειτα χορήτιδες Ἠριδανῖναι,
Μολπαῖς, καὶ ταρσοῖς ταρφέ' ἀμειβομένοις
Ἀλλ' ἔτι δὴν ἔσπευδον, ὅσαι καὶ πρώονας ἄκρους
Οὐρέων, καὶ λιμνάων οἶκον ἔθεντο βάθη.
Ῥηνιάδες, Τρέβιαι, Βηνακίδες, Ὀργάδες, Ἀδραὶ,
Κλουσιάδες, Λάριαι, ταῖς ἔπι Λαμβριάδες.
Ἀλλάων τ' ἄλλος ὅμιλος ἀπείρετος. ἀμφὶ Θεῶν δὲ
Ταῖσιν ἐπορχεῖται ἑσμὸς ἐρημονόμων.
Αὐτὸς δ' αὖ σὺ πέλεσκες ἐφύμνιον. ὡς ἄρα μοῦνον
Σεῖο φανέντος ἄφαρ πῆμα κακὸν κατέδυ.
Ὡς ποτε δεῖμα σύθη πολέμου. καὶ νήνεμον ἦλθον
Εἰρήνης μεγάλης ἀνέρες ἐς λιμένας.
Οὐδέτις ἀλλοτρίοις μεμαὼς ἐπιμαίνεται ἔργοις,
Αἴσυλον οὐδ' ἐπὶ βοῦς μύργος ἔθηξεν ἔρος,
Πάντα δὲ, πάντα γαληνά. βοῆς δ' ἔτι οὐδ' ὄνομ' ἐστί.
Ἄμμι βράδιστος ἔλας, ἀλλὰ ποθεινὸς ἄγαν.
Οὖλέ τε, καὶ μέγα χαῖρε. Θεὸς νύ τοι ὄλβια δοίη.
Σοὶ τόδ' ἀνερχομένῳ Θυμβρειὰς εἶπε πόλις.
Ἀλλ' ὅτε δὴ στείχειν ἐπεχείρεες ἡδὺ γελάσσας,
Αἰθὴρ ἐκρύφθη χρυσοχρόοις νεφέλαις.
Καὶ χρυσέαις νιφάδεσσιν ἐπέβρεχεν, ἔμβρεον ἀλτὴν
Εὐεργῆ, χρυσοῦν, Ζεὺς ἴσον ὗσε Ῥόδῳ.

Τῷ

Qualis apud Danaos, præmia ſumma refers.
In ſolioq; ſedens præ Regibus alta tuliſti
Sceptra, quibus terræ iura, mariq; dares.
Annuis, & mota eſt celeri iam prora natatu;
Subdebat placidos mobilis vnda ſinus.
Adſunt egreſſi pelago Tritones aperto,
Aequorea Eridani concha ſub amne ſonat.
Nymphæ dein fluuij lætas duxere choreas;
Voce cohors auras, & pede pulſat aquas.
Ibant quinetiam properæ, montana tenebant
Quæ loca, quæ liquidos incoluere lacus;
Rheniades, Trebiæ, Benacides, Orgades, Hadrę,
Cluſiades, Lariæ, Lambriadesq; ſimul;
Innumeræq; aliæ, quas circum immenſa Deorũ
Saltabat ſpecies, qui nemora alta colunt.
Vnus carmen eras cunctis, quì ſcilicet vno
Virus ab aſpectu fugerit omne tuo.
Quì timor exceſſit belli, tranquillaq; portum
Pacis habet longo gens labefacta malo.
Nec furit inuidia quiſquam, aut aliena fatigat;
In bona prædonem nec malus vrget amor.
Omnia tuta ſilent, pugnæ vel nomen abactum:
Serior, optatus ſed nimis, ipſe redis.
Lætare, atq; vale; tibi proſpera fũdat Olympus.
Roma reuertenti hoc magna precata tibi eſt.
Cum verò inciperes procedere dulcè renidens,
Aether ſe aurata condidit in nebula;
Aureus, & pluuijs deſcendere nubibus aurum
Iuſſit, quale Rhodi Iuppiter ante pluit.

Τῷπερ νῶτον ἔκλυσε πέδου, ποταμοί τε ῥεέθρων
Πλησθέντες δίζοντ' ἄλλα κέλευθα ῥόων.
Ὠχθίζας ἀθερίζας ἀήθεος μεταμώλια δῶρα,
Χρυσόν τ' ἀείρροον, οὐ δεδαῶτα μένειν.
Τοῦ πέρι ἀφραδίῃσι κακαῖς τιτωμένον ἄταις
Πᾶν γένος ἡμερίων. οὐδέποθ' εὗρε κόρον.
Τίπτε βροτοὶ μαίνεσθε; τίη τόσος οἶστρος ἐλαύνει
Ὑμέας; χρυσὸς ὅδ' οὐκ ἔμπεδος, ἀλλὰ ῥέων.
Αὐτοὶ τόνδε δέχεσθε. καὶ ὑψόθι πῆχυν ἀνίσα,
Χρυσὸν ἐπομβρίζας, τοῖς ἐθέλουσιν ἔχειν.
Πλοῦτον μὲν κατέχευε πολὺ πλέον, ἤπερ αἰθὴρ,
Καὶ μόνιμον, χρήσει τ' ἄρτιον, οἷσι πάρα.
Θαῦμα μέγ', αἰθέρι μὲν γαίηθεν ἐπέβρεχεν ὄμβρος
Ὄμβρῳ ἠντίασεν, καὶ ψεκάσι ψεκάδες.
Εἴκαθεν οὐρανίη χρυσοῦ χύσις. ἦρε δὲ νῖκος
Χερσαίη, προμάχου ἡμετέροιο κλέος.
Καὶ Πάδος ἐσκίρτησε, καὶ ἥλατο, αὐτίκα δ' ἔστη
Ἥσυχα δουλωθεὶς ΒΑΡΒΕΡΙΝΗι παλάμῃ.
Εἰς γάλα ῥεέθρον ἄμειψε μελίρρυτον. ἤδυσε νέκταρ
Οὐ κόρον, οὐ λώβην μήσατο πιομένῳ.
Καὶ χλοεροῖς καλάμοις θειγώσατο ἀμφὶ περιπρὸ
Ὄχθας, καλλιβόων ἕνδι' ἀηδονίδων.
Δένδρεα δ' αὐτόπρεμνα παραὶ κρημνοῖο κιόντα
Εὐθὺς ἐπεστάδιοντ' ἀμφοτέρωστε ῥόου.
Σφίγκτα δ' εὐπλέκτοισι γεφυρωθέντα κορύμβοις,
Καὶ πυκινοῖς θάμνοις ἴδρεϊ θῆκαν ἄκος.
Χθὼν ὅσσα φύλλ' ἀνέπεμψεν ἐν ἔαρι, ὅσσα κορύσσει
Κύματα ἐν πελάγει φοιταλέος βορέης,
Ψάμμος ὅσος ποταμοῖς, ἀμέτροις τ' ἐνὶ βένθεσι πόντου

Alueus oppletur, ripis sublimior amnis,
Ambitione uouas quærit abire vias.
Iacturam Cæli doluisti, & inutilis auri,
Irrita quà pretij dona fluentis erant.
Quod gen⁹ humanũ scelerata indagine quęrẽs,
Et furit, & miseris æstuat vsque malis.
Quod vos,mortales,œstrũ?quę insania torquet?
Hoc aurum,hæc species nõ manet,ecce fluit.
Vos hoc accipite,& sustollite ad ęthera palmas,
Haud cupidis fuluæ se negat imber aquæ.
Ast effudit opes meliores talibus Heros,
Quarum firma quies, aptior vsus erit.
Mirum est;è terra in Cælum pluit, obuius imbri
Est imber, guttis gutta refundit aquas,
Aethere cessatum tandem; victoria terræ
Contigit; hæc nostri gloria tota Ducis.
Subsilijt pater Eridanus, subitòq; quieuit;
Indidit ANTONI fræna verenda manus.
In lac conuertit latices, & amabile nectar;
Non satias inde est, non mala potor habet,
Et viridi resonas velauit arundine ripas,
Occinit Ismarijs quà Philomela modis.
Ardua præcipites flexerunt bracchia trunci
Hinc,atq;inde,vagas quà tenet agger aquas.
Curuata in pontem ramis per mutua nexis
Aduersus soles vmbra ferebat opem.
Quot frondes dat vere solũ,quot in ęquore flu-
Arctoę iactant noxia flabra plagæ. (ctus
Quot mittunt imbres nimbi,quot voluit arenas

Κινεῖται, ὄμβρων τ' ἠέριαι νιφάδες.
Φῦλα τόσα χθονίων, καὶ ἔθνεα μυρία γαίης
Ἐρρόδη αὖ τελετὴν σοὶ, τότε ῥεζομένην.
Πασσυδίῃ δ' Ἀλπέων κορυφὰς, ῥωχμούς τε λιπόντες
Κένζωνες, Λίγυες, Ναντυάται, Βάραγροι.
Οἵ τ' Ἐβρόδουνον ἔχον, καὶ Ὤκελον, ἠδὲ Βριζάντε
Γαῖαν, Ἐνυαλίου θ' ἱερὰ παρ Δυρία.
Οἵ τε Βέσουλιν ἔναιον ἀεὶ νιφόεντας ἐναύλους,
Ἔνθεν ἀναβλύζει ἄφθονα ῥεῖθρα Πάδου.
Οὐέρβιοι δ' ἐπὶ τοῖσιν, ὅσοι δυσχείμονα κόλπον
Λάριον οἰκοῦσιν, γείτονες ἠϊόνων.
Ὅς γ' ἀέρωτε, νότῳ τε κορύσσεται οἴδματι θύων,
Ἅλς ἅτε, λιμνοπόροις κῆρα μέλαιναν ἄγων.
Πέργαμον οἵ τ' ἐνέμοντο, πόλιν γ' ἀνέρων ταλαεργῶν,
Οἰκία Μουνδίλεω, καὶ Νεόκωμον ἔχον.
Ῥαιτῶν ἀγχιθύρων Κῶμον παλάμαισιν ἀάπτοις
Ἠθ' αὖ ἄπαι βάθρων κείμενον, αἰνὸν ἄχος,
Εἰμὴ σ' Ἑλλήνων στρατὸς ᾤκισεν, ἠδὲ παλαιὴν,
Ἀλλὰ φίλην Κῶμον σῶσεν ἐπωνυμίην.
Ὄμβρῳ ἐπερρώοντο πανείκελον ἔθνος Ἰσόμβρων,
Κτίστορ ἀειζήλου Κεκροπίδος γενεής,
Οἵ τε Μογουντιακὸν, καὶ ἀρρήκτοισιν Ἀχέρρας
Τείχεσιν εὐερκεῖς πάτριον οἶκον ἔχον.
Αὐρεόλου τε γέφυραν ἐπὶ προχοῇσιν Ὑβέρτου.
Τοὺς δὲ μετ' Ἀναμάρων ἀθρόος ἷκεν ὄχλος.
Ἠδὲ Πλακεντίνων, ἄλλων τ' ἀπερείσια φῦλα,
Τοῖς μέχρι Παρμητῶν γῆς προχύσις τέταται.
Τὴν, ῥόον ἐκβάλλων, Σκαῦρος μακέλαισι λαχήνας
Τέρσετ', ὁ καὶ στρώσας ἄτραπον Αἰμιλίην.

Καὶ

Fluuiorum eluuies, & vada cæca maris.
Vndique tot gentes,totq; agmina læta fluebāt,
ANTONI festum concelebrare diem.
En summas Alpes,conualliaq; ima relinquunt
Centrones, Ligures, Nantuatæ, Baragri.
Quiq; habitant Ocelū,Ebrodunū,orāq; Brigāti.
Necnon ad Duriam Martia sacra colunt.
Qui Besulim (semper niuibus candentia saxa)
Vnde caput referunt flumina magna Padi.
Pręterea Orobij, qui tempestatibus acti
Insistunt Larij littora longa lacus.
Quàq; Eurusq; Notusq; atque vnda simillima
Pulsatæ intentant funera nigra rati. (pōto
Bergameāq; terunt(gens fœta laboribus)Vrbē,
Mundilę & Comum,qui tenuere domum.
Comū Rętorū quondàm propè cuspide versū;
Aequa propè (heu facinus) męnia facta solo;
Ni te seruassent Graij, ciuesq; dedissent;
Fama sub antiquo nomine grata manet.
Imbri erumpebat par denso Insubria tota
Aemula,quæ statuit mœnia Cecropijs.
Quiq; Moguntiacum, qui tutas aggere Acerras
Pro patria, & laribus (nobile munus) habēt.
It comes Anamarū populus, pōtemq; peragrat
Aureoli,atque vndas,amnis Vberte,tuas.
Inde Placentinæ gentes, atque agmine longo
Quęcumque ad Parmam pinguia culta ferūt,
Quà siccauit humum effossa legionibus vnda
Scaurus,& Aemilium marmore strauit iter.

Καὶ δὴ μὲν ποτ' ἐκήσας ἐς ἐγερμόθους Κενομανὺς
Ενθ' ἀπὸ Βλωάκυ ἐκ μέγα ῥεῦμα χέει
Μίσκιος Αρτελίκη γείτων, σκολιοῖσιν ὑφέρπων
Υδασ', ὑπόχλωρος φυταλιαῖς καλάμων,
Μέσφ' ἀπολιμνάσας μέσσοις κατέκλεισεν ἀγροσοῖς,
Νῆσον ὅπως, Μαντὺς ἀμφιέλικτον ἕδος,
Πεδίων μὲν χαρίτεσσιν ὁμέστιον, ἀστέρι ἶσον,
Αφνειῷ τ' ὄλβῳ κυδιόον βιότυ,
Βιργιλίυ δὲ γοναῖσι μακάρτατον, ἀλλὰ δαφοινῶν
Γερμανῶν δηΐαις νῦν παλάμαισιν ἕλωρ.
Αςυ μέγ' ἐκεῖτ' ἐὸν μέτ' ἐπῴκτισας, ἐκ δ' ἐπετέλλυ
Εὐδαιμον τελέθειν, οἷα πέφυκε πάρος.
Οὖλε τε, καὶ μέγα χαῖρε. Θεὸς νύ τοι ὄλβια δοίη
Σοὶ τόδ' ἀνερχομένῳ Θυμβρειὰς εἶπε πόλις.
Αλσος ἔλω δένδρεσι κατηρεφὲς, ἧχί περ ἱερὸν
Τίετ' Απόλλωνος ἐνναέταισι σέβας,
Αμβατόν ἀγρέεσιν, ἑκὰς γ' ἀθεμίστιοι ἄνδρες
Ηλάυνοντο δίκης πᾶσι τάλαντα μέλεν.
Οττι δ' ἐκεῖ Φαέθων δίφρον πατρῷον ἱμάσσων
Χερσὶν ἀπειρήτοις ἤειπεν ὠκύμορος,
Δένδρεσι χῶρον ἔκλυσαν. ἀπὸ χροὶ δ' εἵματα ἔσαν
Τερμιόεντ', ἐβένῳ ἴκελα πισσοχρόῳ.
Τῷκε Μελαγχλαίνοισιν ἐπώνυμον ὤπασαν ἦμιν,
Νύκτερος οἷσι πέπλος δῶκεν ἐπωνυμίην.
Εἷς δ' αὖτις μετὰ τοῖσι γεραίτερος εἶδεϊ μορφῆς,
Ιδμοσυνῃ τε λόγων, φρεσί τ' ἀρειότερος,
Τὸν περὶ Μοῦσα φίλησεν, ὕδος δ' ἐδίδαξεν Απόλλων,
Ερμείης σοφίην, Ζεὺς δ' ἐπέδωκε κλέος,
Ως ἴδε σ' ἐρχόμενον τόσσοις βρείθοντα θειάμβοις
Ρίψεν

Cœnomanos iãq; ipſe tenes,decora ardua belli,
Benaci è viridi quà fluit amnis aqua,
Mincius, Artelicæ qui proximus, & pede flexo
Pergit arundineis pictus vbique ſatis;
Dũ faciũt vada magna lacũ media Inſula ſurgit,
Inſula Mantoæ gloria ſumma fugæ.
Vrbs olim Charitũ ſedes, & in vrbibus aſtrum,
Tàm felix opibus, quàm generoſa viris;
Virgilij cunis ſed maxima; Theuthonis at nunc
(Heu) iacet hoſtili penè ſepulta manu.
Vrbem, non Vrbem, miſerans, ſic eſſe iubebas
Felicem, ſeclis tot velùt ante fuit.
Lætare, atq; vale, tibi proſpera fũdat Olympus.
Roma reuertenti hoc magna precata tibi eſt.
Sylua erat arboribus denſis, vbi nobile Templũ
Phœbo olim, ſupplex incola thura dabat.
Peruia tecta probis; iuſsũ procul eſſe profanos;
Iuſtitiæ cunctis lanx erat æqua loco.
Prçcipiti Phaeton ruit aſt vbi funere, quando
Tractauit digito lora paterna rudi.
Arboribus cinxere locum, circaq; cadauer
Induerunt piceæ tegmina longa togæ.
Inde Melanchlænis cognomina ferre dederunt
Nimirùm ab noctis nomina ſumpta toga.
Horum aliquis porrò, quo non prçſtantior alter
Aut forma, aut lingua, conſilio ve fuit;
Pindi cura ingens, numeros cui donat Apollo,
Mercurius Sophiam, Iuppiter ipſe decus;
Vt te regredier tanto cum lumine vidit,

Ῥίψεν ἄχος, ταρσοῖς τ' ἐάσυτο ἰζανέμοις.
Δέλτον, τήν γ' ἐσορᾷς, ὑποδέχνυσο, εἶπεν ἀναστάς.
Καὶ γὰρ ἕκητ' ἱκέτης ἀγκύλα γοῦνα πέδῳ.
Δέχνυσο. τῇ μακάρων κάρτος, καὶ μήδεα φωτῶν
Εἴσεαι. ὅσσα κύθεν, γαῖα, θάλασσα, πόλος.
Μορφάς θ', αἷς μετάμειψε βροτῶν δασπλῆτις ἀνάγκη
Σώματα, τρεφθείσας τ' ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλο φύσεις.
Μέλλης μάντις ἄριστος ἔφη τάδε θέσφατα, Μέλλης
Ὀλλιάδης, Φοίβου μαντοσύνῃσι πρέπων.
Καὶ στήλαις τάδ' ἔγραψεν ἀληθέα, τόφρα πότ' ἄχθος
Τέρμ' ἐξῇν τρεφθὲν πᾶσι πρὸς εὐφροσύνην.
Ὅττε νέος Φαέθων ποταμοπλανὸν ἅρμα διώκων
Γαίης προσβρέξῃ αἰθομέναισι ῥέοσον.
Καὶ στόμα συγκλείζαντες ἐᾶς ἄπο βάλλον ἰωὰς
Κύκνοι. εἶτ' ἄγ' Ἀναξ νῶν ἄπο βάλλον ἄχη.
Ἡ. σὺ δ' ἐμειδήσας. συχνὸν μάλα τῆλε λιάσθη,
Θάμβος ἰδεῖν, πένθος. φῶς πεδίοισι χύθη.
Ἀσπαστὴ πέλε δέλτος, ἐπεὶ τόκος ἔπλετο Μουσῶν,
Τερπωλὴ Φοίβῳ, καὶ Χαρίτεσσι γάνος.
Ὄφρα δὲ Ὑμνοπόλοισιν ἐμοῖς καταθύμιος εἴοι,
Ἡ θέμις ἐστί, σὺ πρὸς ταῦτα χάραττε βίβλοις.
Ὡς ποταμὸς, τὸν ἔπλειον, ἁλός τ' ὄχος. ὦτιν' ὀχεῦμαι,
Ὑμεῖς τ' ἀλλάξασθ' εἶδος, ὃ ἀμφιθέει.
Ὦ ἴτε. ἀλλάχθητε. πέπλον μέλαν ἄργυφον ἔστω,
Δάκρυ δ' ὕης γηθοῦς, χάρμα, γέλως τε γόος.
Ἀντὶ Μελαγχλαίνων κλήθητε Νιφείμονες, αἰῇ
Εὔχρηστοι, μολπαῖς φέρτατοι Ὑμνοπόλων.
Καὶ σὺ λάλοις στομάτεσσιν ἐσύστερον αἰὲν ἀείδοις
Οἵμην Κύκνε βίου, οὐ προφάσιν θανάτου.

Ῥεῖθρα

Ad te mutato protinus ore volat.
Et supplex, & humi curuato poplite primum,
Mox surgens. Librũ hunc tu cape, Victor, ait.
Tu cape; in hoc hominũ, cõsultaq; vimq; Deorũ
Nosces; quicquid humus, sydera, põtus habet.
In noua mutatas certa vi corpora formas,
Inq; aliam, atque aliam, quæ cecidere vicem.
Melles Olliades tulit hæc oracula vates,
Vates ominibus clarus Apollineis.
Veraq; marmoribus scripsit, namq; adfore dixit
Tempus, quo luctum læta relinquat humus.
Cum melior Phaëton currum sectatus in amne
Errantem, iactu roris adusta riget;
Cumq; obmutescant occluso gutture Cycni.
Ergo, Heros, lacrymas hinc dare terga iube.
Dixerat; at tu risisti (mirabile visu)
It dolor in ventos, lumen in arua micat.
Atq; ais. Aonidũ hic partus, Phębiq; voluptas,
Lætitia & Charitum grata fuere mihi.
Vt liber at nostris sit gratior iste Poëtis,
Has agedum primis vocibus adde notas.
Quod fluuius, qđ digna mari, qua cõuehor, al-
Quod vos mutari protinùs ore decet. (nus,
Ergo agite, in niueas tunicæ vertantur opacæ,
In risum lacrymæ, in gaudia festa dolor.
Pro mæstis, proq; atratis sis nomine læta
Gens, numeris pollens, vsibus apta virum.
Tu verò; tu Cycne, canes vitalia posthàc
Carmina, nec posthàc carmina mortis erunt.

Ῥεῖθρα τί ῥώεσθε ἑτώσια; πήξατε πέζαν.
Ἔσκεν ἅλις καμάτων ὕμμιν ὁδοιπλανίης.
Εἶτ' ἐπίβηθι πόλονδε, συνέμποροι ὁλκὰς ἐσεῖται.
Ἧχι φαίνετε βροτοῖς τείρεα ΒΑΡΒΕΡΙΝΑ.
Ἔργον ἔφυ τόγ' ἔτελλε. νέοις πόλος ἄστρασιν αἶθε.
Καὶ δακέθυμον ἄχος φῶτες ἔρειψαν ἄπο.
Οὔλετε, καὶ μέγα χαῖρε. Θεὸς νύ τοι ὄλβια δοίη
Σοὶ τόδ' ἀνερχομένῳ Θυμβρειὰς εἶπε πόλις.
Αὖθις γοῦν ἐπέβης κεχαρισμένος. αὖθις ἐπ' οὔδας
Θεὶς πόδας ἐμπλήσας γοῦν ἀγανῶν χαρίτων.
Ἔνδ' ἄφρενος μελέοις, ἐν δ' ἀφνειὸν ὤπασας ὄλβον
Παυσαμένοις, μηγ' ἱεροῖς φωσφόρους ἀντιόων.
Αἶσις ἴδεν, Σάπις, εἶδ' Ἀνέμων, θηεῖτο Μεταύρου,
Σκυλτάννε τε ῥόος, πουλὺ γέγηθεν Ἴδιξ.
Καὶ Βοιῶν πτολίεθρα, καὶ ἄσπετα φῦλα Σενώνων,
Ἠδὴ δὴ θοίνης, ἠδὲ τύχης μετέχον.
Αὐτή μοι Μυτίνη, Πάρμη τ' ἐπιμάρτυρος ἔστω,
Αἰχμητάων ἀνδρῶν, ξεισμακάρων τε δόμοι.
Λουκερία τε, Κλάτερνα, Μακροί τ' ἐπὶ ταῖσδ' ἐσὶ Κάμ-
Πανδήμοις ἱεροῖς ὑψίφρονες κατ' ἔτος (ποι
Καὶ σὺ πόλις πανδείλε μόρῳ πενθήμονι Βρούτου
Ῥήγιον ἀρρήκτου ἄστυ τε Βριξιάλου.
Οὐ δὲ μὲν οὐδ' ὄλβων, εἰ καὶ μάλα τῆλε παρ' ἀκτὰς
Ῥώου νοσφισθῆς εὐρυάγυια πόλις.
Ἀλλ' ἔτι δὴ τότε μᾶλλον ἀπώναο. καὶ γὰρ ἀϋτμὰς
Ἐκφυγες Ἡφαίστου, τάς σοι ὑφῆπτ' ἀΐδης.
Οἴκηται δ' αἰνὰ βέρεθρα κατὰ κρυμνώδεας Ἄλπεις
Πηγάων Ἴδικος, καὶ Γαβέλοιο μέσα.
Ἔνθα δύω γε πέλωρα πρὸς οὐρανὸν ἔργα διώξ
Ἀκρο-

Vndas ne incassum percurrite, sistite gressus,
Sat labor iste, satis dissecuistis aquas.
Tollite vos cœlo, ratis hæc comes euolet, indè
BARBERINA eritis sydera fausta solo.
Sic actum; micuitq; nouis splendoribus æther,
Exuit infandi sensa doloris humus.
Lætare, atq; vale tibi prospera fundat Olympus.
Roma reuertēti hoc magna precata tibi est.
Ecce autem ad solidos redijsti à flumine cāpos,
Rursùm est muneribus terra repleta tuis.
Pauperibus præstantur opes; cultoribus agris
Ditia dona recens Lucifer ipse refers.
Spectabāt Anemo, Sapis, Aesis, & vnda Metauri,
Et Scultenna fluens, & benè potus Idex:
Vrbes Boiorum innumeræ, Senonumq; cateruæ
In partem tanti prosiliere boni.
Parma mihi testis, Mutinæq; celebria septa,
Ambo belligerum tecta beata virum.
Et Luceria, Claterna, & Macri insuper agri,
Qui celebrant certis annua festa sacris.
Tu Lepidi Vrbs, flēda quę cęde miserrima Bruti;
Brixellum inuicta tu simul arce potens.
Nec tu expers es fortunæ, licet auia longè
Ad Rhenum latis Felsina pulchra vijs,
Quippe salus tibi multa fuit, Vulcania quando
Hinc vitare datum est noxia flabra tuis.
Quà gelidas Alpes inter discluditur orcus
Flammeus, & surgunt fonte Gabellus, Idex.
Quà gemini in cælum montes ceruice minati
Cul-

Ἀκροτόμοις κορυφαῖς, πυθμέσιν ἠερίοις.
Οὐδὲ γὰρ ἐστήρικτο πεπηγόσιν ἕδρα θεμέθλοις;
Ἀλλ' ὃν ἔχεν πρώτην, αὖθι μεθῆκε τόπον.
Ἀντία δ' ἀλλήλοισι διαμπερὲς ἀΐσσουσιν,
Καὶ θείνουσ' ἄμοτον πάντοτε θεινόμεναι.
Πληγῆς δ' ἦχος ἔβη νεάτης μετὰ πείρατα γαίης.
Γαῖα βροτῶν τρόμεον, κῆρ ἀλάλυκτο φόβῳ.
Φλὸξ δὲ πέτρης ἀνόρουσε, καὶ ἤλατο, εἶτα μάλ' αὖθις
Ἀμφιχυθεῖσα πέδον, καὶ πόλον εἰσανέβη.
Πάντα λυγρῶς κατέδαψε, καὶ ἐς μακρὰ κύματα πόντου
Ῥίψεν, ὅπως ἀποδίην. οὐδὲν ἄσειστον ἔην,
Λοίσθιον ἀμπνείουσι κακὸν μέγα. πᾶσα περὶ χθὼν
Νηλεὲς αἰθομένη μαψίδιον φθινύθει.
Αὐτὸς μὲν ποδὸς ἴχνος ἐπεστήριξας ἀρούρῃ.
Οὔρεε σεισθήτην. δεῖμα δὲ φῶτας ἕλεν.
Καί σ' ἐπιβουλεύσαντο βαλεῖν ἄπο κόμπον ἀνίης.
Γήθεες, οὐδ' ἔρδειν σοὶ τόδε γῆθος ἔφυ.
Οὔρεσι ῥιζωθεῖσαι, ἰδ' ἐρρίζωνθεν, ἐπίσχειν
Ὁρμὰς, ἔσαν, ἔχειν ἀτρέμ', ἔτελλες, ἔχον.
Δαιομένους τε πυρὸς μαλερὴν κατέπαυσας ὁμοκλὴν,
Οὐδέ τι, εἰ πάρος ἦν, φῶτες ἴζασι, κλόνος.
Οὕτως καὶ Βοιοῖς ἀστὴρ εὐάγγελος ὤφθης,
Εσσομένους τε κακοῦ δεῖμα θοῶς σκεδάων.
Ἀλλ' οὐ δὴν ὑπέμεινε μόγων ἀκόρητος Ἀληκτὼ,
Καὶ Δαίμων, χθονίοις ὄλβια πάντα πέλειν.
Τῷ μάλα θυμήνασα παλίγκοτον ἔζεσεν ὀργὴν,
Νερτερίου τε πυρὸς λαμπάδας ἧψε χόλῳ.
Εἰ παρεὼν, προσέειπε, κακῶν ἄπο κόμπον ἐλαύνεις,
Ἄταις συντρίψω ἔνθαπερ ἐκ ἀρ' ἕης.

Κινή-

Culmina celſa mouent, aëriosq; pedes:
Ollis nulla fuit firmo fundamine ſedes
Scilicèt, inq; vicem corripuere locum.
Impete ſe multo & quatiunt (ſic fama ferebat)
Pulſati & pulſant, nec datur vlla quies.
Pulſantum ſonus extremas penetrauit in oras;
Genua labant hominũ, corda timore rigent.
Exilijt ſaxis ignis, ſaltuq; refuſus
Rurſum in planitiem ad ſydera carpſit iter.
Omniaq; exhauſit, miſerandũ & in æquora lõgè
Proiecit cinerem: nil ſine labe fuit.
Exitium extremum quaſſis, crudeliter vſta
Igniuomo circum flamine terra iacet.
Ipſe quidem tellure pedem vix ponis, & vnà
Belligerant montes, pectora pulſa tremunt.
Inde preces tibi, quò gentem diſcrimine ſoluas;
Annuis exemplo; quippè iuuare iuuat.
Rupes iuſſiſti radicem figere, fixa eſt;
Pacari, ſteterunt; ſidere, facta quies.
Torrentisq; minas ſedaſti protinus ignis;
Talia num fuerint, nec memor vllus erat.
Quin aſtrum es viſus portendens optima Boijs,
Venturiq; metum diſſoluiſſe mali.
At non Alecto paſſa eſt ſcelerata, nec Orci
Arbiter, æternum gentibus eſſe bonum.
Feruere deteriùs ſubitis fornacibus ira
Cœpit, & inferno palluit igne ſolum.
Si tua proſcribit clades præſentia (dixit)
Quæ loca non teneas, omnia vaſta dabo.

Ne-

Κινήσω δ' ἀτίνακτα, μυχοῖο τ' ὀχῆας ἀράξω,
Ἐξάψω τε φλογὸς πύρσον ἀμαιμάκετον.
Οὐκ ἴψω μόνον αἶαν. ἄχρις πυρόεντος Ὀλύμπου
Πάμπαν ἀϊστώσω αἰθερίους θαλάμους.
Αὐτὸ τόδ' οἴδμα πέφυκε πυρὸς περὶ ἔμμεν ἐνιπῆς
Ἐκβρασθὲν ἀποδίσω φλέγμασι τινθαλέοις.
Ἁ πόσα Παρθενόπη. πᾶσα τ' αἴολος εἰν ἁλὶ χῶρος
Κλαύσει, ὅτε φλέξω Βέσβιον ἐκ θεμέθλων.
Ἔννεπεν, ὥς τε νόημα ταχεῖα προσήλλατο χώρῳ.
Καὶ σὺ μέγ' ἔσπευδες ποσὶν ἐλαφροτέροις.
Ὀφρα κεν ἀνάταισι πόροις ἀλκτήρια πρόφερον.
Καὶ νύκε τειρομένοις προσφιλὲς ἦλθες ἄκος.
Εἰ μὴ οὐδὸν ἔρυξε Πάζρως θεοδέσμοσιν ὀμφαῖς,
Βουλὰς τὰς δ' ἔμμεναι ἀθανάτων προλέγων.
Βουλὰς ἡμερίοισιν ἀλιζονόοισιν ἀφύκτους,
Ταῖς δνοφερὰ χθονίων ἔργα καθηλιάσει.
Αἶψα δέ τ' ἠρέμησας, ἑκὼν δ' ἐπεπείθεο Πάζρῳ.
Θάμβος δ' οὐδέν, ἐπεὶ ὡς Θεῷ αἰὲν ἔπου.
Οὖλέ τε, καὶ μέγα χαῖρε. Θεός νύ τοι ὄλβια δοίη.
Σοὶ τόδ' ἐσερχομένῳ Θυμβείας εἶπε πόλις.

Nescia quassari quatiam, Barathriq, refringam
Vincula; inextinctus feruor in arua furet.
Iræ nec sat humus; stellata reuellere tendam
Limina, & æthereas precipitare domos.
Innatum est latici calidas extinguere flammas;
In cinerem flammis hunc tamen ire dabo.
Parthenope ò quantũ plorabit, & equoris vnda,
Cum ruet ex imo noxa, Veseue, tua.
Dixit, & ex oris animo fugit ocyor illis.
Obuius at miseris tu cupis ire malis.
Ingrederisq. viam volucri pede: nec tua forte
Expers optatæ cura fuisset opis;
Ni vetuisset iter Patrui sapientia magni,
Illud consilium Numinis esse monens.
Consilium generi non eluctabile lapso,
Vt scelera è pœnis, Sol velut, atra micent.
Cõsistis subitò, Patruoq; haud segnis obaudis;
Nec mirum, hic fuerat, ceù Deus, vsque tibi.
Lætare, atq; vale; tibi prospera fũdat Olympus.
Regresso hoc ipsi Roma precata fuit.

LEO-

LEONI ALLATIO V. C.

Gabriel Naudæus S. P. D.

QVæ de Alani Complanctu in vltimis quærebas, superioribus ad te meis penitus exhausi; adeoq; tuis petitionibus,& officio meo putabam fecisse satis, vt nisi nouissima hæc,quam tuo Eridano comitem esse voluisti, memoriam sollicitasset exemplarium, quæ ad eius emendationem tibi promisi, vix vnquam mihi istorum ampliùs venisset in mentem. Ago igitur in præsentiarum cum Gaffarello, vt priusquam Giaggiolum cogitem, eius, quod in Diuorum Ioãnis,& Pauli Bibliotheca custoditur elegantissimè descriptum, copiam sibi fieri postulet,scripturus etiam postea Lutetiam ad Moræum, vt suum pariter cum San-Victoriano, & alijs, quæ proculdubio apud Nobilissimos Puteanos reperiri debent,omni diligentia,& studio collatum ad nos transmittat. Vicissimq; tuum illi Eridanum pollicear, quem Vir leporibus Atticis innutritus, doctusq; admirabilem Linguæ vtriusque concentum effomare, velut linguæ Argolicæ rotunditate exundantem plenissimè mirabitur, sat scio, & suspiciet: quemadmodum certè iam isthic faciunt Viri omnes eruditi, & inter illos præsertim, quicumque ad patrium, Latinumq; sermonem eas, quæ petuntur à Græcis Veneres, & delicias feliciter adiunxere. Ego verò qui istorum sententiæ multùm concedo maiorem in modum gaudeo, te vnum hac tempestate magnorum ingeniorum adeò vbere, & fœcunda repertum, qui facem reliquis præferret ad Græcæ poëseos dignitatem euntibus, & carmina scriberes genio illo, qui in antiquorum versibus elucet non planè destituta. Vt propterea neque te, qui nihil,nisi excultum ingenio, & elaboratum industria facere consuesti, nec Eminentissimo Principe, quem laudare vulgari ore piaculum esset, indignus videri posset tuus ille Eridanus, cui tam nitidum Interpretem contigisse, tam tersum, & elegantem,est insuper,quod Tibi summopere gratuler. Vterq; vestrum certè omnem mihi animum expleuit, etsi quamprimùm typis, vt demandetur efficias, cumulabis etiam vota, & desiderium. Vale, Venetijs vj. Kal. Septembris CIↃ. IↃC. XXXIII.